

Центр політико-правових реформ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 13/2018 (листопад 2018)

Щомісячний інформаційний бюлетень Центру політико-правових реформ (далі - ЦППР) присвячено аналізу реформування держави, зокрема у сферах парламентаризму та виборів, конституційної та судової реформ, державної служби, протидії корупції тощо. Мета видання - підвищення рівня експертної обізнаності громадян та посилення їхньої спроможності впливати на органи державної влади з метою прискорення демократичних реформ та встановлення належного урядування в Україні.

www.pravo.org.ua

ЦЕНТРУ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ РЕФОРМ – 22 РОКИ

КОНСТИТУЦІЯ

СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

ЕФЕКТИВНИЙ УРЯД

ЧЕСНІ ОРГАНИ ПРАВОПОРЯДКУ

ДОБРОЗИЧЛИВА АДМІНІСТРАЦІЯ

ПРОТИКОРУПЦІЇ

НАШІ ДОСЯГНЕННЯ ЗА 22 РОКИ

АНОНСИ

Інформаційний бюлетень створено за підтримки Європейського Союзу. Зміст публікації не є відображенням офіційної позиції Європейського Союзу.

www.pravo.org.ua

КОНСТИТУЦІЯ

Введення воєнного стану

В Україні введено правовий режим воєнного стану в 10 областях строком на 28 днів, починаючи з 28 листопада. Уночі 26 листопада РНБО України схвалила рішення запропонувати Президенту України запровадити воєнний стан строком на 60 діб на всій території України. Проте новим Указом № 393 Президент запропонував зменшити строк до 30 днів. Верховна Рада України ухвалила зазначений Указ із застереженням щодо введення його на території таких областей: Вінницької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Чернігівської, а також Донецької, Запорізької, Херсонської та внутрішніх водах України Азово-Керченської акваторії.

Президент та Верховна Рада України відповідно в [указі](#) та [законі](#) не конкретизували перелік конституційних прав, які обмежуються протягом воєнного стану, та обсяг їх обмеження, що може породжувати невиправдане порушення конституційних прав громадян державними органами.

Зміни до Конституції щодо євроатлантичного курсу України

22 листопада Верховна Рада України голосами 311 народних обранців попередньо підтримала проект Закону № 9037 щодо євроатлантичного курсу. За декілька годин до цього голосування Конституційний Суд України ухвалив позитивний [Висновок](#) про відповідність законопроекту № [9037](#) статтям 157, 158 Конституції, що дало «зелене світло» для розгляду законопроекту Парламентом.

На жаль, Конституційний Суд України обмежився формальною констатацією відповідності президентського законопроекту положенням ст. 157, 158 Конституції і не вказав на його змістовні недоліки та можливі ризики реалізації імовірно нових конституційних положень. Це змушує нас публічно застерегти Парламент від подальшого ухвалення законопроекту в сьогоднішній редакції без доопрацювання і звернути увагу на такі недоліки та загрози законопроекту:

1. У тексті законопроекту три рази вживається термін «повноправне членство». [Статутні документи](#) ЄС та НАТО не містять поняття «повноправного членства», що наштовхує на сумніви щодо такого формулювання.

2. Законопроект пропонує нову редакцію пункту 5 частини першої статті 85 Конституції, що породжує проблему неоднозначного тлумачення вказаних повноважень Парламенту, а отже, не відповідає принципу правової визначеності. Виникає питання, чи має Парламент ухвалювати ще окремий закон про засади реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, чи в кожному законі враховувати необхідність реалізації стратегічного курсу держави.

3. Законопроект пропонує доповнити статтю 102 новою частиною, яка може породжувати конфлікти між Парламентом та Президентом, Президентом та Урядом і **навіть призводити до конституційних криз**. Нагадаємо, що проект закону пропонує доповнити повноваження Парламенту визначенням засад реалізації євроатлантичного курсу, а Уряду – забезпеченням реалізації вказаної політики.

На наш погляд, можна обмежитися декларуванням євроатлантичного курсу в Преамбулі Конституції та вилученням з неї положення, яке передбачає використання існуючих військових баз на території України для тимчасового перебування іноземних військових формувань.

Отже, закликаємо Парламент не ухвалювати остаточно президентський законопроект у запропонованій редакції без урахування висловлених зауважень. Пропонуємо внести до законопроекту зміни, повторно направити його до Конституційного Суду України, після чого ухвалити остаточно.

Конституційний Суд розгляне питання своєї незалежності

29 листопада 47 народних депутатів внесли до Конституційного Суду України конституційне подання про перевірку відповідності Конституції України ст. 208-4 Регламенту Верховної Ради України (про подання пропозиції щодо кандидата на посаду судді Конституційного Суду України депутатською фракцією (депутатською групою). Указана норма є сумнівною з точки зору конституційності, зокрема відповідності ст. 148 Конституції України, яка не встановлює у вимогах до суддів КСУ їх підтримку депутатськими фракціями та групами. Фактично вона закладає принцип формування КСУ в Парламенті за політичною підтримкою. Натомість конституційні зміни 2016 року у відповідь на виклик політичної залежності КСУ запровадили такі нові вимоги до судді КСУ, як високі моральні якості та визнаний рівень правника, а також конкурсний відбір кандидатів на посаду суддів КСУ.

Наразі очікується відкриття конституційного провадження Конституційним Судом України.

Окрема думка: спірні питання

23 листопада Центр політико-правових реформ провів експертну дискусію «Окрема думка: спірні питання» за участі суддів Конституційного Суду України, Верховного Суду, членів Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів, науковців та експертів. На заході обговорили природу інституту окремої думки та спірні питання, що постали в аспекті проблематики реалізації принципу верховенства права та ризиків підриву авторитету колегіального державного органу.

Юлія Кириченко: «В умовах слабкої судової влади, тенденції влади загалом до використання Конституційного Суду у власних інтересах «окрема думка» судді – це порятунок. Проте де межа для «окремої думки», чи може бути відповідальність за неї?»

ЕФЕКТИВНИЙ УРЯД

В Україні створюється нове міністерство

В Україні створюється Міністерство у справах ветеранів. У листопаді Ірина Фріз була призначена очільником установи. Його штатна структура ще не сформована та не затверджена. [На думку І. Фріз](#), Міністерство зможе запрацювати в червні наступного року.

Навколо питання про створення міністерства точилося багато дискусій. Ще в лютому була прийнята [Постанова](#) Верховної Ради, у якій Парламент звертається до Уряду стосовно створення на базі Державної служби у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції Міністерства у справах ветеранів – центрального органу виконавчої влади для забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни.

Одні підтримують рішення про створення цього міністерства, інші – ні. Експерти ЦППР поділяють точку зору тих фахівців, які вважають створення міністерства необґрунтованим кроком.

Жодним чином не ставимо під сумнів зазначену в Постанові важливість і необхідність «створення чіткої державної стратегії подолання короткострокових і довгострокових наслідків військової агресії проти України, у тому числі ефективної системи соціального захисту ветеранів війни». А також те, що «розгалужена система органів державної влади, що опікуються цими питаннями (більше 20 міністерств, відомств, а також органи місцевого самоврядування та місцеві органи

виконавчої влади), призводить до бюрократичного хаосу та перешкоджає своєчасному та повному вирішенню важливих для учасників антитерористичної операції соціальних питань».

Але, на думку експертів ЦППР, вирішувати ці, безумовно, важливі для держави завдання можна і без створення додаткового міністерства і, відповідно, розширення бюрократичного апарату та витрачання на це бюджетних коштів. Ці завдання могли б вирішувати або Міністерство соціальної політики, або Міністерство оборони. Адже сфера компетенції Міністерства у справах ветеранів завузька для міністерства. Та й ті функції, які планується за ним закріпити, є скоріше функціями з реалізації державної політики, тоді як міністерство повинно бути орієнтоване на її формування. Тому діяльність нового міністерства в кращому випадку буде відповідати статусу міністерства лише на половину. Спірним є і втручання Верховної Ради у питання створення міністерства, адже це [прерогатива Уряду](#).

У листопаді відбулися й інші зміни у складі Уряду. Парламент прийняв відставку Міністра аграрної політики та продовольства Тараса Кутового та призначив на посаду Міністра фінансів Оксану Маркарову, яка виконувала ці обов'язки.

Статус виконуючого обов'язки міністра викликає багато правових питань, у першу чергу у зв'язку з тим, що [Законом](#) «Про Кабінет Міністрів України» визначено, що до складу Уряду входять міністри, а не виконуючі їх обов'язки. Незважаючи на це, в Україні немає Міністра охорони здоров'я вже 2,5 роки, і Прем'єр-міністр не вносить подання про призначення на цю посаду.

ДОБРОЗИЧЛИВА АДМІНІСТРАЦІЯ

Видача посвідчення водія та реєстрація автомобіля: нові правила – старі проблеми

1 листопада у Верховній Раді України було зареєстровано проект Закону № 9251, який передбачає зміни у сфері надання адмінпослуг з видачі посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів.

До позитивів законопроекту слід віднести, перше, визначення переліків документів, необхідних для отримання кожної з адмінпослуг, а також чіткі розміри плати за їх надання. Наразі ці питання регулюються на підзаконному рівні, що на практиці призводить до непрозорих платежів за послуги, а також до неогрунтованих вимог до громадян подавати додаткові документи (про що яскраво свідчить сфера паспортних послуг). Нарешті ці питання пропонується врегулювати в законі.

Проте законопроект має і недоліки.

По-перше, законопроект містить положення про делегування повноважень з видачі/обміну посвідчення водія та реєстрації/перереєстрації транспортних засобів від МВС органам місцевого самоврядування, хоча це передбачено [Планом заходів](#) з реалізації Стратегії реформування держуправління на 2016–2020 рр. ще в другому кварталі 2018 року. Децентралізація цих послуг має максимально наблизити їх до споживачів, а також сприяти інтеграції до центрів надання адмінпослуг (ЦНАП).

По-друге, механізм подвійного складання іспитів (спершу в автошколах, а потім у територіальних органах МВС) залишається. Оскільки законопроект передбачає механізм контролю МВС за закладами підготовки водіїв (акредитація, атестація їх спеціалістів тощо) –

іспити мають приймати тільки вони. У разі неякісної підготовки водіїв такими закладами МВС уповноважене застосовувати до них санкції.

По-третє, законопроект передбачає видачу посвідчення водія тільки з безконтактним електронним носієм (БЕН). Це, у свою чергу, призведе до його здорожчання та потреби в дороговартісній інфраструктурі для видачі таких документів і роботи з ними. При цьому жодної вигоди власники водійського посвідчення БЕН не отримують. Також [це не є зобов'язанням](#) України перед ЄС.

По-четверте, законопроект передбачає проведення звірки, огляду, дослідження номера транспортного засобу та ідентифікаційних номерів кузова, рами (шасі) під час його реєстрації. Такі процедури абсолютно недоцільні під час цих реєстраційних дій. Вони спричиняють зайві бюрократичні перепони. Зокрема, ускладнюють процес інтеграції зазначених послуг до ЦНАП, адже вимагають обов'язкового облаштування оглядових майданчиків. Зазначені звірку та огляд доцільно проводити тільки під час технічного огляду транспортних засобів, який необхідно зробити обов'язковим для всіх без винятку водіїв.

«Великим проривом є те, що перелік документів і розміри плати за адміністративні послуги МВС нарешті пропонують закріпити на рівні закону. Але інші наболілі проблеми залишаються. Це і «подвійні» іспити, і небажання децентралізації цих послуг, і непотрібний огляд складових автомобіля під час його реєстрації. Законопроект має вирішити і ці проблеми. Тоді його можна буде назвати прогресивним», – зауважив експерт ЦППР Віктор Тимошук.

ЦЕНТРУ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ РЕФОРМ – 22 РОКИ

У листопаді Центру політико-правових реформ виповнилося 22 роки. З нагоди річниці підбиваємо підсумки та ділимося досягненнями нашої організації за цей час.

Конституція та парламентаризм

- Лобювання (1998–2002) прозорості діяльності Верховної Ради України, зокрема наповнення сайту www.zakon.gov.ua законопроектами, внесеними в Парламент тоді, коли на сайті Парламенту вони ще не були доступні.
- Підготовка Зеленої та Білої книг конституційної реформи, які містять відповідно перелік проблем Конституції України та пропозиції їх вирішення.
- Активна участь у вдосконаленні законодавства та практики про свободу мирних зібрань і свободу асоціацій, зокрема участь у розробці проекту Закону «Про громадські об'єднання», ухваленого в 2012 р.
- Боротьба з неконституційними повноваженнями парламентських політичних партій виключати кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії після оприлюднення результатів голосування, які було скасовано Конституційним Судом України в 2017 р.
- Боротьба з неконституційним Законом «Про всеукраїнський референдум», ухваленим у 2012 р. Його було скасовано Конституційний Судом України в 2018 р. Розробка нового проекту Закону «Про всеукраїнський референдум», який перебуває на розгляді у Верховній Раді України.
- Посилення незалежності конституційного судочинства через моніторинг конкурсів на посади суддів КСУ, діяльності КСУ, інформаційно-просвітницьку діяльність.

Виконавча влада

- Участь у створенні Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Президентом України в 1998 р.
- Розробка Закону «Про місцеві державні адміністрації», ухваленого в 1999 р.
- Розробка Закону «Про Кабінет Міністрів України». Експерти ЦППР боролися за його ухвалення з 1996 р. Він вісім разів ухвалювався Верховною Радою України та ветоувався Президентом України. У результаті Закон ухвалено в 2008 р. (у 2010–2011 рр. був суттєво зіпсований режимом Януковича, але в 2014 р. – в основному повернений до попередньої редакції).
- Розробка в 2002 р. та адвокатування проекту Закону «Про центральні органи виконавчої влади». Закон ухвалено в 2011 р. зі змінами, які загалом погіршили його якість.
- Розробка в 2008 р. Закону «Про доступ до публічної інформації», ухваленого в 2011 р. після широкої кампанії медіа та громадських організацій.
- Участь у розробці концепцій та пакету законопроектів про адміністративно-територіальну реформу і децентралізацію (2008–2009, 2014 рр.).
- Участь у розробці та багаторічне (2005–2015) адвокатування нового Закону «Про державну службу» (2015), який набув чинності з 1 травня 2016 р. Підготовка науково-практичного коментаря до нього та сприяння його імплементації.
- У 2016 р. Уряд запустив реформу міністерств, покликану запровадити ефективний аналіз політики і стратегічне планування в міністерствах. Ця реформа адвокатувалася ЦППР з 2005 р., зараз Центр активно працює над її подальшою імплементацією.
- Участь у розробці проекту Закону «Про публічні консультації» (внесено Урядом на розгляд Парламенту в 2018 р.).

Адміністративні послуги та адміністративна процедура

- Розробка теорії адміністративних послуг та підготовка проекту Концепції реформування системи адміністративних послуг (схвалено Урядом у 2006 р.).
- Активна участь у підготовці проекту Закону «Про адміністративні послуги», ухваленого в 2012 р.
- Сприяння створенню пілотних центрів надання адміністративних послуг. Близько 100 тренінгів та інших заходів для представників органів місцевого самоврядування з організації роботи ЦНАП. Забезпечення громадського моніторингу якості надання адміністративних послуг.
- З 1999 р. – провідна участь у підготовці та адвокатуванні законопроекту про загальну адміністративну процедуру. Він уже тричі направлявся у Верховну Раду України за рішенням Кабінету Міністрів України, але досі не ухвалений. У 2018 р. проведено більше 25 засідань робочої групи Мін'юсту за активної участі експертів ЦППР.

Судівництво

- Підготовка проекту Закону «Про доступ до судових рішень», ухваленого в 2005 р. На його основі сьогодні працює Єдиний державний реєстр судових рішень.
- Розробка концепції створення адміністративних судів в Україні та Кодексу адміністративного судочинства, ухваленого в 2005 р. Також підготовлено науково-практичний коментар до нього.
- Участь у розробці та адвокатуванні проекту Закону «Про прокуратуру», ухваленого в 2014 р.
- Участь у розробці змін до Конституції України щодо правосуддя (2016), положень законів «Про судоустрій і статус суддів» (2014, 2015, 2016), «Про Вищу раду правосуддя» (2016). Завдяки експертам ЦППР передбачено механізми очищення та оновлення суддівського корпусу, зокрема створення Громадської ради доброчесності, заходи із захисту суддівської незалежності.
- Адвокатування створення Вищого антикорупційного суду, участь у підготовці нормативно-правового забезпечення його діяльності.

Кримінальна юстиція

- Підготовка й обґрунтування реформи інституту адміністративної відповідальності та проекту Кодексу про адміністративні проступки.
- Активна участь у розробці Кримінального процесуального кодексу України, Закону «Про безоплатну правову допомогу». Підготовка науково-практичного коментаря до Кримінального процесуального кодексу України.
- Допомога у формуванні Національної поліції: участь у підготовці Закону «Про Національну поліцію» (2015), Дисциплінарного статуту Національної поліції (2018), відборі патрульних поліцейських.
- Розробка та адвокатування ухвалення Закону «Про Державне бюро розслідувань» (2015).

Протидія корупції

- Участь в підготовці Закону «Про Національне антикорупційне бюро України» (2014), посилення інституційної спроможності НАБУ та САП через надання науково-методичних рекомендацій, консультацій детективам і прокурорам, підготовку експертних висновків тощо. Підготовка науково-практичних коментарів до законів «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про запобігання корупції».
- Участь у розробці та адвокації законопроектів, які посилюють дієвість антикорупційної політики та були частиною Плану дій з лібералізації візового режиму між Україною та ЄС.
- Розробка методології та подальша антикорупційна експертиза кількох сотень законопроектів, що дозволило заблокувати ухвалення багатьох законопроектів, які містять корупціогенні фактори та/або спрямовані на гальмування антикорупційної реформи.
- Підготовка альтернативних звітів з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики за період з 2013 по 2018 рр.
- Надання експертної підтримки НАЗК, ЦВК, судам та іншим державним інституціям з питань запобігання і протидії «політичній корупції» (участь у розробці/доопрацюванні актів НАЗК у цій сфері, підготовка експертних висновків, науково-методичних рекомендацій, моніторингових звітів тощо). Розробка проекту Закону «Про удосконалення системи запобігання та боротьби з політичною корупцією».

СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Опубліковано звіт про процеси відбору та оцінювання суддів в Україні

У листопаді група експертів проекту ЄС Право-Justice (Георг Става, Вілма Ван Бентхем, Реда Молісне) опублікувала [звіт](#) про процеси відбору та оцінювання суддів в Україні. Експерти надали чимало цінних порад з процедур кваліфікаційного оцінювання суддів та курсів на посади суддів в Україні. Зокрема, вони звернули увагу на те, що Вища кваліфікаційна комісія суддів (далі – ВККС) «повинна завжди виносити вмотивовані рішення, особливо тоді, коли призначає кандидата, який отримав негативний висновок Громадської ради доброчесності».

Обов'язок доказування, на думку експертів, слід покласти на кандидатів, «щоб вимагати від них надання пояснень у разі будь-якого звинувачення від Громадської ради доброчесності або інших доказів, які є в розпорядженні Комісії».

Також експерти пропонують у довгостроковій перспективі змінити законодавство, щоб включити більше представників громадськості до складу ВККС. Це не лише полегшить організацію роботи, але й сприятиме розмаїттю професійного досвіду, який може бути корисним при відборі та оцінюванні суддів, та призведе до більш плюралістичного погляду на тих, хто є найбільш гідним кандидатом на суддівську посаду.

Триває відбір суддів до Вищого антикорупційного та Верховного судів

6 листопада ВККС на підставі подання міжнародних організацій [сформувала](#) Громадську раду міжнародних експертів – орган, покликаний сприяти Комісії у доборі суддів до Вищого антикорупційного суду. До складу Ради ввійшли фахівці у сфері антикорупційного права: Аурелійус Гутаускас, Флемінг Крістіан Денкер, Тед Зажечни, Мір'яна Лазарова Трайковська, Лорна Харріс, Сер Ентоні Хупер.

12 листопада [відбувся](#) іспит для 836 кандидатів до Верховного та Вищого антикорупційного судів. За результатами анонімного письмового тестування 473 особи допущені до наступного етапу – практичного завдання. Зокрема:

- до Вищого антикорупційного суду – [108 осіб](#);
- до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду – [48 осіб](#);
- до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду – [104 особи](#);
- до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду – [95 осіб](#);
- до Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду – [54 особи](#);
- до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду – [64 особи](#).

14 листопада кандидати до Вищого антикорупційного та Верховного судів [виконали](#) практичне завдання. Його результати та загальний результат іспиту стане відомий після завершення перевірки робіт членами ВККС.

Вища кваліфікаційна комісія суддів створює штучні перешкоди у формуванні Громадської ради доброчесності

21 листопада ВККС [визнала](#) дві організації такими, що відповідають вимогам для участі у зборах для формування Громадської ради доброчесності. До решти 12 громадських організацій, які взяли участь у конкурсі, Комісія висунула вимогу виправити недоліки. У відповідь на це рішення громадські організації підготували [заяву](#), у якій йдеться, що «серед зазначених недоліків є чимало таких, що не засновані на вимогах закону, не переслідують легітимної мети та можуть свідчити про створення ГО штучних перешкод для участі у формуванні ГРД».

Зокрема:

- у деяких випадках ВККС не приймала результати фінансового аудиту, проведеного не в останні два роки, тоді як закон вимагає лише наявності звіту про проходження аудиту і не встановлює жодних часових проміжків його проведення;

- в інших випадках ВККС безпідставно вважала, що лише перші особи міжнародних організацій в Україні (Координатора ОБСЄ в Україні, ПРООН тощо) можуть давати рекомендації громадським організаціям, тоді як закон не містить такої вимоги, а підписи посадових осіб міжнародних організацій здійснені в межах їхніх повноважень;

- необґрунтованою є позиція Комісії про визнання звітів за результатами фінансового аудиту чи аудиторських висновків такими, що подані без дотримання вимог, лише тому, що вони підготовлені для конфіденційного використання та подання грантодавцям, адже закон не встановлює жодних вимог до адресатів звітів і мети їх підготовки тощо.

У заяві громадські організації закликали ВККС уважно повторно розглянути всі пакети документів, у тому числі надані додатково; оцінити їх неупереджено та на підставі тільки вимог закону; допустити до участі в зборах усі громадські організації, досвід і спроможність яких підтверджені документами; переглянути рішення щодо низки ГО в частині визнання документів такими, що подані без дотримання вимог закону, передусім там, де закон не встановлює відповідних вимог.

ЧЕСНІ ОРГАНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Закон про кримінальні проступки ухвалено в цілому

22 листопада Верховна Рада України ухвалила в цілому [Закон](#) про спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень (про кримінальні проступки) (реєстр. № 7279-д). Він передбачає розмежування правопорушень залежно від ступеня тяжкості, обмеження сфери застосування покарань, пов'язаних із позбавленням волі, тощо.

Однак передбачені законом зміни до КПК містять серйозні обмеження прав і свобод людини, а саме:

- права на особисту свободу – внаслідок запровадження нових умов для затримання осіб, які прямо суперечать Конституції України;
- принципу юридичної визначеності – через можливість опитування осіб і вилучення знарядь і засобів до початку офіційного розслідування;
- права на захист у спрощеному провадженні, де тепер уже не потрібна участь обвинуваченого чи його захисника.

Парламент ухвалив закон, незважаючи на [заклик](#) громадськості утриматися від такого кроку та позицію Ради Європи, яка дала негативний [висновок](#) на цей документ. Зокрема, європейські експерти зазначили: *«Необхідність ефективного реагування на масову злочинність щодо незначних правопорушень не повинна допускати нехтування основними процесуальними гарантіями. На жаль, таке нехтування буде наслідком запропонованої процедури (законопроектом – прим. автора), що дозволить застосовувати процесуальні заходи перед внесенням будь-якої інформації до Єдиного реєстру як в обставинах, що призводили до*

зловживань у минулому, так і в інших випадках, стосовно яких не створено положень для застосування належних гарантій від такого зловживання; крім того, воно залишить незрозумілим обмеження щодо тривалості розслідування та створить можливість здійснення тиску на підозрюваних з метою примушування визнання себе винними і позбавлення сторони захисту основоположних прав» (пункти 193, 194 Висновку).

Зважаючи на це, представники громадськості налаштовані вимагати в Президента України накласти вето на цей закон.

Розпочало роботу Державне бюро розслідувань

27 листопада слідчі Державного бюро розслідувань [розпочали](#) перші кримінальні провадження.

Таким чином, від моменту ухвалення Парламентом [Закону](#) «Про Державне бюро розслідувань», [спів-авторами](#) якого виступили експерти Центру політико-правових реформ, проведення конкурсу на посади керівників, слідчих і державних службовців до початку його роботи минуло три роки.

Запуск роботи ДБР з розслідування службових злочинів означає остаточне позбавлення прокуратури функцій досудового розслідування і приведення її функцій у відповідність до Конституції.

ДБР відразу розпочало функціонування у складі центрального апарату та семи територіальних управлінь у Києві, Львові, Хмельницькому, Полтаві, Краматорську, Миколаєві і Мелітополі, які рівномірно покривають усю територію держави.

ПРОТИКОРУПЦІЇ

Міжнародний валютний фонд і Світовий банк констатують, що ефективність боротьби з корупцією в Україні дуже низька

15 листопада 2018 року під час щорічної конференції Fitch Ratings у Києві постійний представник МВФ в Україні Йоста Люнгман та директор СБ з питань України, Білорусі та Молдови Сату Кахконен відзначили низьку результативність дій української влади в боротьбі з корупцією. При цьому Сату Кахконен акцентувала увагу на тому, що високий рівень корупції в Україні та верховенство особистих рішень замість верховенства права – це те, що стримує інвесторів. «Ми багато спілкуємося з різними інвесторами, ми бачимо, що можливості для інвестицій в Україну є, та водночас помічаємо занепокоєння інвесторів цими питаннями», – сказала вона.

Такі заяви представників МВФ і СБ свідчать не стільки про те, що ці міжнародні інституції поінформовані про реальну ситуацію з корупцією в Україні, скільки про те, що подальші перспективи надання Україні фінансової допомоги значною мірою залежать саме від ефективної діяльності української влади у боротьбі з корупцією, що без суттєвого прогресу у вирішенні цієї проблеми Україні й годі сподіватися на залучення іноземних інвестицій, швидкий розвиток економіки, покращення рівня життя населення тощо. Сам факт оприлюднення МВФ і СБ висновків про те, що антикорупційна політика України є неефективною, ще тривалий час буде «чорною плямою» на репутації України, що суттєво погіршить загальне уявлення про інвестиційний клімат в Україні, негативно впливатиме на перспективи співпраці України із зарубіжними та міжнародними партнерами.

Саме тому українській владі терміново слід перейти від імітації до реальної боротьби з корупцією. І почати цей процес слід з розробки загальнодержавної концепції запобігання та боротьби з корупцією, яка ґрунтуватиметься на результатах останніх досліджень корупції в Україні та світі, враховуватиме міжнародний і зарубіжний досвід протидії цьому явищу. На підставі цієї концепції має бути розроблена та ухвалена якісна Антикорупційна стратегія (на 2019–2021 рр.), а для її реалізації – відповідна Державна програма. У подальшому слід робити все можливе, щоб заплановані антикорупційні заходи реалізовувалися вчасно та ефективно, завдання виконувалися, а цілі – досягалися.

Експерт ЦППР Дмитро Калмиків наголошує: «Уже майже рік в Україні немає основного стратегічного документа у сфері запобігання та протидії корупції – Антикорупційної стратегії. Це призвело до того, що антикорупційні органи діють розбалансовано (деякі інституції взагалі перебувають у стані перманентного «конфлікту») і неефективно, а інші державні органи та органи місцевого самоврядування здійснюють ті антикорупційні заходи, які інтуїтивно вважають за доцільні, або ж зовсім нічого не роблять. За таких обставин годі й сподіватися на будь-який прогрес у питаннях запобігання та протидії корупції».

АНОНСИ

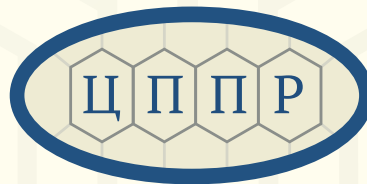
4 грудня - брифінг у Парламенті
«Як повернути українцям право
на референдум» (Київ)

13 грудня - брейн-ринг
«Вибори і демократія» (Київ)

17 грудня - тренінг
«Конституційна скарга» (Запоріжжя)

17 грудня - семінар-тренінг
«Громадський моніторинг судових справ
про високопосадову корупцію» (Київ)

17-18 грудня - тренінг
«Інтеграція нових послуг до центрів надання
адміністративних послуг: виклики та шляхи
подолання» (Одеса)

Центр політико-правових
реформ

e-mail: centre@pravo.org.ua

тел.: +38 044 278 03 17

+38 044 278 03 72

факс: +38 044 278 16 55

м. Київ, вул. Хрещатик, 4, оф. 13, поштовий індекс: 01001

www.facebook.com/pravo.org.ua/

www.pravo.org.ua

